

Sygn. akt V U 153/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2018 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mirosława Molenda-Migdalewicz

Protokolant: star. sekr. sądowy Katarzyna Awsiukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2018 r. w Legnicy

sprawy z wniosku T. W.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W.

o emeryturę rolniczą

na skutek odwołania T. W.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W.

z dnia 8 stycznia 2018 r.

znak (...)

I. **zmienia decyzję Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W. z dnia 8 stycznia 2018 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy T. W. prawo do emerytury rolniczej od 20 grudnia 2017 r.,**

II. **stwierdza, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.**

SSO Mirosława Molenda-Migdalewicz

Sygn. akt V U 153/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 stycznia 2018 r. znak (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił wnioskodawcy T. W. prawa do emerytury rolniczej.

W uzasadnieniu wskazał, że ubezpieczony nie zaprzestał prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Ubezpieczony odwołał się od przedmiotowej decyzji wnosząc o jej zmianę ewentualnie o jej uchylenie.

W uzasadnieniu wskazał, że odmowa przyznania mu w/w świadczenia jest dla niego krzywdząca. Ubezpieczony podniósł, że w istocie zaprzestanie prowadzenia przez niego działalności rolniczej nastąpiło w okresie poprzedzającym dzień 31 grudnia 2017r., na co wskazuje również data zawarcia z jego córką umowy dzierżawy w dniu 20 grudnia 2017r.

W odpowiedzi organ wniósł o oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu wskazał, że wydana decyzja jest prawidłowa ponieważ przejęcie gospodarstwa w wyniku dzierżawy nastąpiło od 1 stycznia 2018r. a tym samym nie został zachowany termin 31 grudnia 2017r. tj. termin spełnienia wszystkich warunków wymienionych w w/w przepisie. Organ nadmieniał, że w dniu 16 stycznia 2018r. wpłynął aneks z dnia 10 stycznia 2018r. Na podstawie tego aneksu organ stwierdził wadę umowy dzierżawy z dnia 20 grudnia 2017r., ponieważ nie zawierała ona prawidłowej powierzchni gospodarstwa, wobec powyższego organ uznał, iż wydzierżawienie gospodarstwa faktycznie nastąpiło po zarejestrowaniu aneksu w dniu 10 stycznia 2018r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca T. W. urodził się w dniu (...)

W dniu 28 czerwca 1985 r. ubezpieczony zawarł ze swoją matką Z. W., umowę przekazania gospodarstwa rolnego we wsi T. dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) a składającej się z działek o nr (...), (...), (...). Przedmiotowa nieruchomość wchodziła w skład majątku odrębnego ubezpieczonego.

W dniu 20 grudnia 2017 r. wnioskodawca zawarł ze swoją córką K. A. umowę dzierżawy.

Zgodnie z treścią § 1 umowy wnioskodawca oświadczył, że jest właścicielem gospodarstwa rolnego, położonego w miejscowości T., Gmina M., o powierzchni 8,9566 ha fizycznych, co stanowi 11,9161 ha przeliczeniowego, składającej się z działek nr (...), (...), (...). Grunty rolne wchodzące w skład gospodarstwa rolnego, obejmującego obszar o powierzchni 8,9566 ha położone są w miejscowości T. i składają się z działek nr (...), (...) i jest dla nich założona księga wieczysta nr (...) (istnieje tylko zbiór dokumentów).

Zgodnie z § 2 umowy wydzierżawiający przekazał gospodarstwo rolne o którym mowa w § 1 na 10 lat, z wyjątkiem działki (działek) nr(...) o powierzchni 0,2314 położonej w miejscowości T.. Dzierżawca przyjął gospodarstwo rolne w dzierżawę z dniem 1 stycznia 2018 r.

W § 3 wydzierżawiający oświadczył, że pozostawione w użytkowaniu grunty nie przekraczają 1 ha fizycznego i nie stanowią ponad 1 ha przeliczeniowego użytków rolnych.

W dniu 10 stycznia 2018 r. strony sporządziły aneks do ww. umowy w którym określiły wielkość gospodarstwa rolnego na 10,1589 ha fizycznych.

/ bezsporne a nadto akta emerytalne /

Córka wnioskodawcy K. A. w gospodarstwie rolnym ojca (w niniejszej sprawie wnioskodawcy) mieszka od urodzenia. Od 2006 r. jest mężatką. Jej mąż prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą. K. A. od 2014 r. pozostaje bez pracy. Wnioskodawca ma dwie córki , z którymi rozmawiał na temat ewentualnego przejęcia gospodarstwa. Ponieważ druga córka nie była gotowa na notarialne przejęcie gospodarstwa, to K. A. z mężem podjęli decyzję że wydzierżawienia gospodarstwa rolnego od ojca .

Umowy dzierżawy została sporządzona w domu, następnie umowa została podpisana w Urzędzie Gminy M.. Także powierzchnia gospodarstwa rolnego została ustalona i wpisana na podstawie danych uzyskanych w Urzędzie Gminy ,gdzie zapewniono wnioskodawcę, że dane dotyczące powierzchni gospodarstwa, które posiada Starostwo Powiatowe w J. są identyczne z tymi podanymi przez Urząd Gminy. Tego samego dnia ubezpieczony wraz z córką K. A. przedłożyli umowę dzierżawy w Starostwie Powiatowym. Po pewnym czasie ubezpieczony otrzymał wezwanie do wyjaśnienia niezgodności powierzchni wskazanej w umowie dzierżawie z tym co jest w dokumentach Starostwa .

Wnioskodawca prowadził ww. gospodarstwo rolne do 20 grudnia 2017 r. Wraz z podpisaniem umowy dzierżawy przestał je prowadzić. Wszystkie obowiązki przejął zięć i córka .

Wnioskodawca podjął decyzję o przejściu na emeryturę z uwagi na swoją sytuację zdrowotną.

dowód:- przesłuchanie świadka K. A., e-protokół z dnia 7 maja 2016 r. 00:05:13 i nast. (k.12-12v);

- przesłuchanie wnioskodawcy, e-protokół z dnia 7 maja 2016 r. 00:15:13 i nast. (k.12v-13).

Sąd zważył co następuje :

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.jedn.: Dz.U. z 2015 r., poz. 704 z późn. zm.), emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;
- 3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

W myśl zaś art. 20 ust. 1 cyt. ustawy, do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. (ust. 3).

W sprawie przedmiotem sporu było to czy wnioskodawca spełnia przesłanki do przyznania mu emerytury rolniczej. Organ rentowy wskazał bowiem, że z treści umowy wynika, że przejęcie dzierżawy nastąpiło 1 stycznia 2018 r., tym samym wnioskodawca nie dochował daty na spełnienie wszystkich przesłanek wymienionych w art. 19 ust. 2 ustawy emerytalnej. Nadto organ wskazał, że wydzierżawienie gospodarstwa nastąpiło dopiero 10 stycznia 2018 r., gdyż w umowie z 20 grudnia 2017 r. strony wskazały błędną powierzchnię gospodarstwa.

Na wstępie wskazać należy, że zawarta w umowie o dzierżawę data przekazania gospodarstwa rolnego tworzy domniemanie, że właściciel lub współwłaściciel gruntów rolnych prowadzi działalność rolniczą w gospodarstwie lub uczestniczy w prowadzeniu takiej działalności. Jest to jednak domniemanie wzruszalne i ustawodawca nie wyklucza sytuacji, w których właściciel lub współwłaściciel nie prowadzi gospodarstwa rolnego na swoich gruntach.

W ocenie Sądu ze zgromadzonego materiału dowodowego w tym przede wszystkim z zeznań świadka K. A. oraz zeznań wnioskodawcy jednoznacznie wynika, że wraz z podpisaniem umowy dzierżawy w dniu 20 grudnia 2017 r. ubezpieczony przestał prowadzić gospodarstwo rolne a wszystkie jego obowiązki przejął zięć, co jest związane z tym, że dzierżawca tj. córka wnioskodawcy znajduje się w ostatnim stadium ciąży.

Dlatego Sąd uznał, że ubezpieczony przestał prowadzić gospodarstwo rolne w dniu 20 grudnia 2017 r. a nie tak jak strony pierwotnie uzgodniły w umowie w dniu 1 stycznia 2018 r.

Odnosząc się do kwestii nieprawidłowej powierzchni fizycznej gospodarstwa to wskazać należy, że dla Sądu istotny był zgodny zamiar jaki strony w umowie w sposób dostateczny wyraziły. Niezależnie bowiem od faktu podania błędnej powierzchni fizycznej gospodarstwa, wszystkie pozostałe dane w tym powierzchnia przeliczeniowa gospodarstwa

były wskazane w prawidłowej wielkości. Zwrócić przy tym należy uwagę na § 3 umowy który zawiera oświadczenie, że pozostawiona w użytkowaniu odwołującego działka gruntu nie przekracza 1 ha fizycznego i nie stanowi ponad 1 ha przeliczeniowego użytków rolnych. Z powyższego zapisu wbrew stanowisku organu jednoznacznie wynika, że przedmiotem umowy dzierżawy była całość gospodarstwa rolnego. W tym przedmiocie decydujące znaczenia miały zeznania świadka K. A. oraz zeznania samego wnioskodawcy. Oboje zeznający szczegółowo wskazali przyczyny dla których ubezpieczony planował przekazać swojej córce całość gospodarstwa rolnego. Ww. podali, że umowę dzierżawy zawarto z uwagi na trudną sytuację zdrowotną wnioskodawcy oraz decyzję drugiej córki ubezpieczonego o nieprzejęciu notarialnie gospodarstwa rolnego.

Z zeznań zarówno świadka K. A. jak i wnioskodawcy wynika, że przyczyną która spowodowała podanie w umowie dzierżawy nieprawidłowej wielkości fizycznej gospodarstwa był błąd urzędników z Urzędu Gminy M.. Urzędnicy wskazali wnioskodawcy bowiem złą wielkość gospodarstwa dodając jednocześnie, że takie same dane odnośnie wielkości fizycznej gospodarstwa posiada Starostwo Powiatowe w J.. Powyższe świadczy o braku winy stron i dochowaniu przez nie należytej staranności.

Z uwagi na wprowadzenie przez organ wnioskodawcy w błąd oraz rzeczywiste podjęcie już w dniu 20 grudnia 2017 r. przez dzierżawcę (a właściwie jej męża) działalności rolniczej nie można także mówić o pozorności umowy o dzierżawę.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że T. W. wydzierżawił swojej córce gospodarstwo rolne oraz zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, od 20 grudnia 2017 r. i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił decyzję organu w sposób określony w sentencji wyroku.

Sąd miał obowiązek orzec także o odpowiedzialności organu za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia.

Zgodnie z art. 52 ust 2 ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2017 r. poz. 2336) w zw. z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 121), jeżeli organ, w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ nie ponosi odpowiedzialności.

Zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej określenie „nie ustalił prawa do świadczenia” oznacza zarówno nie wydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001 r., sygn. akt II UKN 402/2000).

Dla uwolnienia organu rentowego od obowiązku wypłaty odsetek wynikającego z treści art. 85 ust. 1 ustawy systemowej niezbędne jest wykazanie, że opóźnienie w wypłaceniu świadczenia było następstwem okoliczności, za które nie ponosi on odpowiedzialności. Niewystarczające jest jednak wykazanie wyłącznie braku winy w odmowie wypłaty świadczenia, ale konieczne jest także stwierdzenie, że po stronie organu rentowego nie występowały żadne okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność.

Terminy obowiązujące organ rentowy do wydania decyzji w przedmiocie przyznania prawa do świadczenia czy też jego wypłaty normuje przepis art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Zgodnie z przywołanym przepisem, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 (ust. 1). W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego,

jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

W rozpoznawanej sprawie w ocenie Sądu Prezes KRUS nie ponosi odpowiedzialności za nie przyznanie świadczenia w terminie.

Sąd uznał, że w sprawie konieczne było przesłuchanie świadków. Dopiero bowiem szczegółowe zeznania, korespondujące z treścią przesłuchania wnioskodawcy pozwoliły na ustalenie wszystkich okoliczności w sprawie, w tym: daty i przyczyn zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej przez wnioskodawcę, a także przyczyn dla których doszło w umowie dzierżawy do podania błędnej wielkości gospodarstwa rolnego.